

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

22 päivänä maaliskuuta 2017^{1*}

Ennakkoratkaisupyyntö — Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa — Direktiivi 2012/13/EU —
Tiedonsaantioikeus rikosoikeudellisissa menettelyissä — Oikeus saada tietoja syytteestä —
Rangaistusmääräyksen tiedoksi antaminen — Menettelytavat — Velvollisuus nimetä asiamies —
Syytetty, joka ei asu kyseisessä valtiossa ja jolla ei ole pysyvää kotipaikkaa —
Määräaika rangaistusmääräyksen vastustamiseksi alkaa kulua asiamiehelle tehdystä
tiedoksiannosta lähtien

Yhdistetyissä asioissa C-124/16, C-188/16 ja C-213/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyyntöistä, jotka ovat esittäneet
Amtsgericht München (Münchenin alioikeus, Saksa) 19.2.2016 (C-124/16) ja 12.4.2016 (C-213/16)
tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 29.2. ja 18.4.2016, ja
Landgericht München I (München I:n alueellinen tuomioistuin, Saksa) 23.3.2016 tekemällään
päätöksellä (C-188/16), joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 4.4.2016, saadakseen
ennakkoratkaisun rikosasioissa, jossa vastaajina ovat

Ianos Tranca (C-124/16),

Tanja Reiter (C-213/16)

ja

Ionel Opria (C-188/16),

Staatsanwaltschaft München I:n

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. L. da Cruz Vilaça, varapresidentti A. Tizzano
(esittelevä tuomari) sekä tuomarit M. Berger, A. Borg Barthet ja F. Biltgen,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

¹ — Oikeudenkäyntikieli: saksa.

— Staatsanwaltschaft München I, asiamiehenään H. Kornprobst,
— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja M. Hellmann,
— Euroopan komissio, asiamiehinään R. Troosters ja S. Grünheid,
päättetyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskevat tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 22.5.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/13/EU (EUVL 2012, L 142, s. 1) 2 artiklan, 3 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 6 artiklan 1 ja 3 kohdan tulkintaa.
- 2 Nämä pyynnot on esitetty rikosoikeudellisissa menettelyissä, joissa Ianos Trancaa ja Ionel Opriaa syytetään varkaudesta ja Tanja Reiteriä pahoinpitelystä ja virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2012/13 2 artiklan 1 kohdassa rajataan direktiivin soveltamisala seuraavasti:

”Tätä direktiiviä sovelletaan henkilöön siitä lähtien, kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat antaneet hänelle tiedon siitä, että häntä epäillään tai syytetään rikoksesta, siihen saakka, kun menettely on saatettu päätökseen, mikä tarkoittaa sen kysymyksen lopullista ratkaisemista, onko epäilty tai syytetty syyllistynyt rikokseen, tarvittaessa tuomitseminen ja mahdollisen muutoksenhaun ratkaiseminen mukaan lukien.”

- 4 Mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa määritellään oikeus saada tietoja oikeuksista seuraavasti:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että epäillyille ja syytetyille annetaan viipymättä tietoja vähintään seuraavista prosessuaalisista oikeuksista, sellaisina kuin näitä oikeuksia sovelletaan niiden kansallisen oikeuden mukaan niiden tehokkaan käytön mahdollistamiseksi:

— —

c) oikeus saada syytettä koskevat tiedot 6 artiklan mukaisesti;

— —”

- 5 Direktiivin 2012/13 6 artiklan, jonka otsikkona on ”Oikeus saada tietoja syytteestä”, 1 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että epäillylle tai syytetyille annetaan tiedot rikoksesta, josta häntä epäillään tai syytetään. Nämä tiedot on annettava viipymättä ja niin yksityiskohtaisina kuin on tarpeen menettelyn oikeudenmukaisuuden ja henkilön puolustautumisoikeuden tehokkaan käytön takaamiseksi.

— —

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että viimeistään sen jälkeen, kun syytteen tosiseikat on saatettu tuomioistuimen arvioitaviksi, syytteestä annetaan yksityiskohtaiset tiedot, mukaan luettuna rikoksen luonne ja oikeudellinen luokittelu sekä syytetyn osallisuuden luonne.”

Saksan oikeus

- 6 Strafprozessordnungin (laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa, jäljempänä StPO) 44 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Jos henkilö oli ilman omaa syytään estynyt noudattamasta määräaikaa, menetetty määräaika on palautettava hänelle hakemuksesta. Henkilön on katsottava olevan syytön muutoksenhauille asetetun määräajan noudattamatta jättämiseen, jos hänelle ei ole ilmoitettu muutoksenhakuaineista 35a §:n ensimmäisen ja toisen virkkeen mukaisesti – –.”

- 7 StPO:n 116 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Tuomari lykkää pidätysmääräyksen, joka on perusteltu ainoastaan pakenemisvaaran vuoksi, täytäntöönpanoa, jos vähemmän rajoittavien toimenpiteiden perusteella voidaan perustellusti odottaa, että tutkintavankeuden tavoite voidaan saavuttaa myös tällaisilla toimenpiteillä. Kyseeseen tulevat etenkin – –

– –

4. esitutinnan kohteena olevan henkilön tai jonkun toisen antama asianmukainen vakuus.”

- 8 StPO:n 116a §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”Esitutinnan kohteena olevan henkilön, joka hakee pidätysmääräyksen täytäntöönpanon lykkäämistä vakuutta vastaan eikä asu tämän lain soveltamisalueella, on valtuutettava henkilö, joka asuu toimivaltaisen tuomioistuimen tuomiopiirissä, vastaanottamaan tiedoksiantoja.”

- 9 StPO:n 127a §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Jos esitutinnan kohteena oleva henkilö ei pysyvästi asu tai oleskele tämän lain soveltamisalueella ja pidätysmääräyksen edellytykset täyttyvät ainoastaan pakenemisvaaran vuoksi, voidaan hänen pidättämisensä jättää määräämättä tai sitä voidaan olla jatkamatta, jos

1. teko ei todennäköisesti johda vapausrangaistukseen tai vapaudenmenetyksen sisältävän parantavan tai turvaavan toimen määräämiseen ja
2. mainittu henkilö asettaa vakuuden, joka kattaa suuruudeltaan ennakoidun sakon määrän sekä menettelykulut.

(2) Edellä olevan 116a §:n 1 ja 3 momenttia sovelletaan soveltuvin osin.”

- 10 StPO:n 132 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos esitutinnan kohteena oleva henkilö, jota vahvasti epäillään rikoksesta, ei pysyvästi asu tai oleskele tämän lain soveltamisalueella eivätkä pidätysmääräyksen edellytykset täyty, voidaan rikosprosessin toteutumisen varmistamiseksi määrätä, että mainitun henkilön

1. on asetettava vakuus, joka kattaa suuruudeltaan ennakoidun sakon määrän sekä menettelykulut, ja

2. valtuutettava henkilö, joka asuu toimivaltaisen tuomioistuimen tuomiopiirissä, vastaanottamaan tiedoksiantoja.”

11 StPO:n 410 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Se, jolle rangaistus määräys on osoitettu, voi vastustaa rangaistusmääräystä kahden viikon kuluessa sen tiedoksisaannista rangaistusmääräyksen antaneessa tuomioistuimessa kirjallisesti tai tuomioistuimen kanslian pitämään pöytäkirjaan sisältyvällä ilmoituksella. – –

2. Vastustus voidaan rajoittaa koskemaan määrättyjä kohtia.

3. Jos rangaistusmääräystä ei ole asetetussa määräajassa vastustettu, se vastaa lainvoimaista tuomiota.”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asiat C-124/16 ja C-213/16

12 Asiassa C-124/16 varkaudesta syytetylle Trancalle voidaan määrätä 20–30 päiväsakkoa. Asiassa C-213/16 pahoinpitelystä ja virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta syytetylle Reiterille voidaan määrätä 50–70 päiväsakkoa. Ennakkoratkaisupyyntöistä ilmenee, että Trancalla ja Reiterillä ei ole pysyvää koti- tai asuinpaikkaa Saksassa tai alkuperävaltiossaan.

13 Münchenin syyttäjä pyysi Amtsgericht Münchenin (Münchenin alioikeus, Saksa) toimivaltaista tutkintatuomaria antamaan mainituista henkilöistä pidätysmääräyksen heidän pitämisekseen tutkintavankeudessa pakenemisvaaran vuoksi.

14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin selvittää tästä, että tätä pyyntöä tutkiessaan tutkintatuomarin on Saksan oikeuden mukaan arvioitava muun muassa tutkintavankeudessa pitämisen oikeasuhteisuus ja tätä varten varmistuttava siitä, voisiko kyseeseen tulla vähemmän rajoittavat toimet kuin vangitseminen.

15 Pääasioissa kyseessä olevien kaltaisissa tilanteissa StPO:n 116, 116a ja 127a §:ssä nimittäin säädetään, että tuomari lykkää ainoastaan pakenemisvaaralla perustellun pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa, jos esitutkinnan kohteena oleva henkilö voi asettaa asianmukaisen vakuuden, joka kattaa hänelle mahdollisesti määrättävän sakon oletettavan määrän.

16 Edellä mainituista pykälistä ilmenee myös, että esitutkinnan kohteena olevan epäillyn, joka ei asu Saksan alueella ja josta on annettu tällainen pidätysmääräys, on nimettävä henkilö, joka on valtuutettu vastaanottamaan tiedoksiantoja tällaista epäiltyä koskevista toimenpiteistä tai päätöksistä.

17 Pidätysmääräyksen antamista tai täytäntöönpanoa edeltävässä tutkinnassa tutkintatuomarin on kuitenkin myös varmistuttava, voidaanko tällaisilla vaihtoehtoisilla toimenpiteillä varmistaa rikosoikeudenkäynnin saattaminen nopeasti päätökseen samoissa olosuhteissa, kuin jos asianomainen henkilö olisi määrätty tutkintavankeuteen.

18 Tilanne voi olla näin vain, jos asianomaiselle henkilölle voidaan antaa tiedoksi rangaistusmääräys, jotta se voi tulla lainvoimaiseksi. Jos epäillyn kotipaikka ei ole tiedossa, tämä edellyttää erityisesti sitä, että tällainen rangaistusmääräys voidaan antaa tiedoksi syytetyn valtuuttamalle henkilölle ja että tästä tiedoksi antamisesta alkaa kulua määräaika, jonka kuluessa määräystä on vastustettava ja jonka päättyessä rangaistusmääräys tulee lainvoimaiseksi ja täytäntöönpanokelpoiseksi.

- 19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin epäilee kuitenkin sitä, onko Saksan oikeudessa säädetty rangaistusmääräysmenettely direktiivin 2012/13, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on tulkinnut sitä 15.10.2015 antamassaan tuomiossa Covaci (C-216/14, EU:C:2015:686), mukainen.
- 20 Mainituissa tuomioissa todettiin, että direktiivin 2012/13 2 artiklaa, 3 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan rikosoikeudellisessa menettelyssä syytetyn henkilön, joka ei asu tässä jäsenvaltiossa, on valtuutettava asiamies häntä koskevan rangaistusmääräyksen tiedoksiantoa varten, edellyttäen, että kyseisellä henkilöllä on tosiasiallisesti käytettävissään määräyksen vastustamista varten asetettu määräaika kokonaisuudessaan, eli ilman, että määräaika lyhenee ajalla, jonka asiamies tarvitsee toimittaakseen rangaistusmääräyksen sen adressaatille.
- 21 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tämän ratkaisun soveltaminen siinä vireillä oleviin menettelyihin, joissa syytettyjen kotipaikka ei ole tiedossa, johtaisi estämään rangaistusmääräyksen lainvoimaiseksi tulemisen. Koska määräystä ei voitaisi antaa henkilökohtaisesti sen adressaatille, sen vastustamista varten asetettu määräaika ei voisi alkaa kulua.
- 22 Näin ollen mainitun tuomioistuimen mukaan on ratkaistava kysymys siitä, onko Saksan oikeus sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut, sikäli kuin kyseistä kansallista oikeutta tulkitaan siten, että rangaistusmääräyksen tiedoksianto syytetyn, jolla ei ole tunnettua kotipaikkaa, valtuuttamalle henkilölle johtaa määräyksen vastustamista varten asetetun määräajan alkamiseen, mutta siinä tilanteessa, että mainittu henkilö on menettänyt oikeutensa vastustaa määräystä, hän voi kuitenkin edelleen hakea menetetyn määräajan palauttamista vastustaakseen mainittua määräystä.
- 23 Kansallinen tuomioistuin toteaa, että vaihtoehtona tälle mahdollisuudelle käyttää valtuutettua asiamiestä tilanteessa, jossa syytetyllä ei ole tunnettua kotipaikkaa, olisi häntä kohtaan annetun pidätysmääräyksen täytäntöönpano ja hänen määräämisensä tutkintavankeuteen, jotta rangaistusmääräys voidaan antaa hänelle tiedoksi, mikä vaikuttaa rajoittavammalta toimelta kuin kansallisen oikeuden ehdotettu tulkinta. Samainen tuomioistuin katsoo myös, että tällä tulkinnalla noudatetaan menettelyn oikeudenmukaisuuden periaatetta, koska syytetty tuntee valtuutetun nimen ja osoitteen, koska hänelle on ilmoitettu valtuutetun roolista ja hän voi vapaasti tiedustella valtuutetulta, onko häntä vastaan annettu rangaistusmääräystä.
- 24 Tässä tilanteessa Amtsgericht München on päättänyt lykätä ratkaisujen antamista kyseessä olevista rangaistusmääräyksistä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset, joiden sanamuoto on sama asioissa C-124/16 ja C-213/16:

”1) Ovatko direktiivin 2012/13 2 artikla ja 6 artiklan 1 ja 3 kohta esteenä jäsenvaltion säännökselle,

jonka mukaan rikosasiassa syytetyn, joka ei asu kyseisessä jäsenvaltiossa, on nimettävä hänelle annetun rangaistusmääräyksen tiedoksiantoa varten asiamies,

vaikka syytetyllä ei tämän seurauksena ole käytettävissään koko määräaika rangaistusmääräyksen vastustamiseksi,

mutta syytetyllä ei myöskään ole osoitetta, johon rangaistusmääräys voidaan todistettavasti antaa hänelle tiedoksi, ja asiamiehen nimen ja osoitteen ilmoittaminen antaa syytetylle mahdollisuuden pitää asiamies ajan tasalla siitä, mihin rangaistusmääräys ja todistus tiedoksiannon vastaanottamisesta voidaan lähettää hänelle?

2) Ovatko direktiivin 2012/13 2 artiklan 1 kohta ja 6 artiklan 1 ja 3 kohta esteenä jäsenvaltion säännökselle,

jonka mukaan rikosasiassa syytetyn, joka ei asu kyseisessä jäsenvaltiossa, on nimettävä hänelle annetun rangaistusmääräyksen tiedoksianto varten asiamies,

ja määräyksen vastustamisen tutkittavaksi ottamista koskevan määräajan laskennassa riittää määräyksen tiedoksianto asiamiehelle,

jos syytetty siinä tapauksessa, ettei määräystä vastusteta näin lasketussa määräajassa, voi vaatia menetetyn määräajan palauttamista ja tällöin perusteeksi riittää se, että rangaistusmääräys on toimitettu hänelle ja hän on vastustanut määräystä sen toimittamisen jälkeen määräajassa, eli jos syytetty voi menetetyn määräajan palauttamisen myötä vedota jälkikäteen rangaistusmääräyksen vastustamista koskevaan lyhentämättömään määräaikaan,

vaikka lainsäädännön nojalla rangaistusmääräyksestä tulee poikkeuksetta täytäntöönpanokelpoinen, jos sitä ei vastusteta määräajassa?”

Asia C-188/16

- 25 Oprian, joka on Romanian kansalainen, on katsottu Saksassa syyllistyneen varkauteen. Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että hänellä ei ole pysyvää koti- tai asuinpaikkaa Saksassa tai alkuperävaltiossaan.
- 26 Opria on nimennyt asiamiehen vastaanottamaan tiedoksiannot kaikista häntä vastaan annettavista rikosoikeudellisista toimenpiteistä. Syyttäjän vaatimuksesta Amtsgericht München antoi 13.10.2015 rangaistusmääräyksen Opriaa vastaan ja määräsi hänelle 300 euron suuruisen sakon. Tämä rangaistusmääräys annettiin tiedoksi nimetylle asiamiehelle, joka ilmoitti vastaanottaneensa kyseiset asiakirjat 27.10.2015.
- 27 Koska kyseinen tuomioistuin ei saanut rangaistusmääräyksen vastustamiseksi asetetussa määräajassa Oprialta mitään lausumia, tuomioistuimen kirjaaja liitti 11.11.2015 mainittuun rangaistusmääräykseen maininnan siitä, että se oli tullut lainvoimaiseksi.
- 28 Sen jälkeen, kun syyttäjä oli rangaistusten täytäntöönpanoon toimivaltaisena viranomaisena saanut hylkäävän ratkaisun useissa muissa asioissa, joissa pyrittiin osoittamaan rangaistuksen täytäntöönpanon lainmukaisuus, hän viittasi 15.10.2015 annettuun tuomioon Covaci (C-216/14, EU:C:2015:686) ja pyysi edellä mainittua kirjaajaa poistamaan kyseisen maininnan. Tämä pyyntö hylättiin 2.2.2016 tehdyllä päätöksellä. Syyttäjä vaati tämän jälkeen samaa asiaa Amtsgericht Münchenissä nostamallaan kanteella, joka jätettiin mainitun tuomioistuimen 17.2.2016 antamalla määräyksellä tutkimatta. Tämän jälkeen syyttäjä saattoi asian viimeisenä oikeusasteena Landgericht München I:n (München I:n alueellinen tuomioistuin) käsiteltäväksi kyseisestä määräyksestä tekemällään ”välittömästi esitettävällä valituksella” (sofortige Beschwerde).
- 29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että sen käsiteltävänä olevan asian, joka koskee lainvoimaisuutta koskevan maininnan liittämistä kyseessä olevaan rangaistusmääräykseen, ratkaisu riippuu siitä, onko kyseisen rangaistusmääräyksen vastustamiseksi asetettu määräaika alkanut kulua sen tiedoksi antamisesta asiamiehelle.
- 30 Todettuaan, että 15.10.2015 annetun tuomion Covaci (C-216/14, EU:C:2015:686) mukaan rikosoikeudellisessa menettelyssä syytetyllä henkilöllä eräissä olosuhteissa oleva velvollisuus nimetä asiamies häntä koskevan rangaistusmääräyksen tiedoksianto varten hyväksytään sillä edellytyksellä, että kyseisellä henkilöllä on tosiasiallisesti käytettävissään määräyksen vastustamista varten asetettu määräaika kokonaisuudessaan, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tutkii kyseessä olevan Saksan oikeuden ne eri tulkintatavat, joilla tuo edellytys voitaisiin täyttää.

- 31 Mainittu tuomioistuin toteaa, että ensimmäisen tulkinnan mukaan määräaika määräyksen vastustamiseksi alkaisi kulua vasta hetkestä, jolloin syytetty on tosiasiallisesti saanut tiedon häntä koskevasta rangaistusmääräyksestä. Tällainen tulkinta olisi kuitenkin lainvastainen, koska Saksan oikeudessa säädetään selvästi, että kyseinen määräaika alkaa kulua määräyksen tiedoksi antamisesta asiamiehelle.
- 32 Toisen tulkinnan mukaan kaikki rangaistusmääräysten tiedoksiannot asiamiehille katsottaisiin automaattisesti pätemättömiksi, mistä aiheutuisi huomattavaa haittaa Saksan oikeusjärjestykselle.
- 33 Kolmannen mahdollisen tulkinnan mukaan menetetyn määräajan palauttamista koskevia kansallisia säännöksiä voitaisiin lukea direktiivin 2012/13 6 artiklan valossa. Näin rangaistusmääräyksen vastustaminen olisi automaattisesti katsottava tehdyksi määräajassa, jos se olisi tehty kirjallisesti kahden viikon kuluessa siitä hetkestä, jolloin kyseinen henkilö tosiasiallisesti sai tiedon tästä määräyksestä.
- 34 Koska Landgericht München I:llä on kuitenkin epäilyksiä siitä, onko viimeksi mainittu tulkinta direktiivin 2012/13 mukainen, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko direktiivin 2012/13 2 artiklaa, 3 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion oikeussäännöille, joiden mukaan rikosoikeudellisessa menettelyssä sellaista henkilöä vastaan, joka ei pysyvästi asu tai oleskele kyseisessä jäsenvaltiossa, tälle henkilölle osoitettu rangaistusmääräys voidaan antaa tiedoksi hänen valtuuttamalleen asiamiehelle tiedoksiantoa varten, mistä seuraa, että rangaistusmääräyksestä tulee lainvoimainen asiamiehelle tiedoksi antamisesta alkaneen määräyksen vastustamista varten asetetun (kahden viikon) määräajan umpeuduttua, silloinkin kun kyseisen jäsenvaltion oikeussääntöjen mukaan sellaiselle henkilölle, joka kahden viikon kuluessa rangaistusmääräyksen tosiasiallisesta tiedoksisaannista ilmoittaa toimivaltaiselle tuomioistuimelle kirjallisesti vastustavansa rangaistusmääräystä, on viran puolesta palautettava menetetty määräaika, mistä seuraa, että menetetyn määräajan palauttamista koskevan ratkaisun tekemisestä lähtien menettelyä on jatkettava samalla tavoin kuin silloin, kun vastustamisesta ilmoitetaan määräajassa.”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 35 Näillä kysymyksillä, joihin on syytä vastata yhdessä, kansalliset tuomioistuimet pyrkivät selvittämään, onko direktiivin 2012/13 2 artiklaa, 3 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasioissa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan rikosoikeudellisessa menettelyssä syytetyn henkilön, joka ei asu kyseisessä jäsenvaltiossa ja jolla ei ole mainitussa jäsenvaltiossa tai alkuperäjäsenvaltiossaan pysyvää kotipaikkaa, on nimettävä asiamies häntä koskevan rangaistusmääräyksen tiedoksiantoa varten ja jonka mukaan määräaika vastustaa tätä määräystä ennen sen täytäntöönpanokelpoiseksi tulemistä alkaa kulua kyseisen määräyksen tiedoksi antamisesta mainitulle asiamiehelle mutta kyseinen henkilö voi kuitenkin hakea menetetyn määräajan palauttamista, jos hän ei ole tosiasiallisesti saanut tietoa puheena olevasta rangaistusmääräyksestä.
- 36 Näihin kysymyksiin vastaamiseksi on muistutettava, että unionin tuomioistuin on jo todennut, että kun otetaan huomioon erityisesti direktiivin 2012/13 2, 3 ja 6 artikla, pääasioissa kyseessä olevan kaltaista Saksan oikeudessa säädettyä rangaistusmääräyksen tiedoksiantoa on pidettävä syytteen asianomaiselle tiedoksi antamisen muotona, minkä vuoksi siinä on noudatettava 6 artiklassa asetettuja vaatimuksia (tuomio 15.10.2015, Covaci, C-216/14, EU:C:2015:686, 61 kohta).

- 37 Pitää paikkansa, että direktiivissä 2012/13 ei säännellä menettelytapoja, joilla sen 6 artiklassa säädetyt tiedot on annettava tiedoksi kyseiselle henkilölle (tuomio 15.10.2015, Covaci, C-216/14, EU:C:2015:686, 62 kohta).
- 38 Näillä menettelytavoilla ei voida kuitenkaan haitata erityisesti 6 artiklan tavoitteen saavuttamista; kuten myös direktiivin johdanto-osan 27 perustelukappaleesta käy ilmi, tämä tavoite on, että epäillyt tai syytetty voivat valmistella puolustustaan ja että turvataan menettelyn oikeudenmukaisuus (tuomio 15.10.2015, Covaci, C-216/14, EU:C:2015:686, 63 kohta).
- 39 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyyntöistä käy ilmi, että pääasioissa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan rangaistusmääräys annetaan tiedoksi syytetyn valtuuttamalle henkilölle ja että syytetyn on vastustettava määräystä kahden viikon määräajassa, joka alkaa kulua siitä, kun määräys on annettu tiedoksi asiamiehelle. Määräajan päätyttyä rangaistusmääräys tulee lainvoimaiseksi.
- 40 Unionin tuomioistuin on jo todennut tästä, että sekä tavoite, jona on se, että syytetty henkilö voi valmistella puolustustaan, että tarve välttää kaikkinaisen syrjintä yhtäältä niiden syytettyjen, joiden asuinpaikka kuuluu asianomaisen kansallisen lain soveltamisalaan, ja toisaalta niiden, joiden asuinpaikka ei kuulu tähän soveltamisalaan ja jotka yksin ovat velvollisia valtuuttamaan asiamiehen tuomioistuinratkaisujen tiedoksi antamista varten, välillä edellyttävät, että syytetyllä henkilöllä on käytettävissään tämä määräaika kokonaisuudessaan (tuomio 15.10.2015, Covaci, C-216/14, EU:C:2015:686, 65 kohta).
- 41 Tämän suhteen on kiistämättä niin, että jos pääasioissa kyseessä oleva kahden viikon määräaika alkaisi kulua siitä ajankohdasta, jolloin syytetty henkilö tosiasiallisesti sai tiedon rangaistusmääräyksestä, turvattaisiin se, että tällä henkilöllä on käytettävissään kyseinen määräaika kokonaisuudessaan (tuomio 15.10.2015, Covaci, C-216/14, EU:C:2015:686, 66 kohta).
- 42 Direktiivin 2012/13 6 artiklassa ei kuitenkaan edellytetä, että mainittu määräaika alkaa kulua hetkestä, jolloin syytetty henkilö tosiasiallisesti saa tiedon häntä koskevasta rangaistusmääräyksestä. Ratkaisevaa on sen sijaan se, että menettely on oikeudenmukaista ja että puolustautumisoikeuksien tehokas käyttäminen taataan.
- 43 Unionin tuomioistuin on jo myöntänyt, että tilanne on näin, jos siinä tilanteessa, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään, että rangaistusmääräyksen vastustamiseksi asetettu määräaika alkaa kulua siitä hetkestä, jolloin määräys annettiin tiedoksi syytetyn valtuuttamalle henkilölle, kyseinen määräaika ei lyhene ajalla, jonka asiamies tarvitsee toimittaakseen rangaistusmääräyksen sen adressaatille, jolloin tällä on käytettävissään määräaika kokonaisuudessaan (ks. tuomio 15.10.2015, Covaci, C-216/14, EU:C:2015:686, 67 kohta).
- 44 Täten kunkin jäsenvaltion sisäisessä oikeusjärjestyksessä on määritettävä tällaisen määräajan päättymisen oikeudelliset seuraukset, mukaan luettuna ne edellytykset, joiden mukaisesti rikosoikeudellinen ratkaisu tulee lainvoimaiseksi ja täytäntöönpanokelpoiseksi.
- 45 Tämän tuomion 38 kohdassa muistutettua direktiivin 2012/13 6 artiklan tavoitetta loukattaisiin kuitenkin selvästi, jos pääasioissa kyseessä olevan kaltaisen lainvoimaiseksi ja täytäntöönpanokelpoiseksi tulleen rangaistusmääräyksen adressaatti ei voisi enää vastustaa sitä, vaikka hän ei ollut saanut tietoa tämän määräyksen olemassaolosta ja sisällöstä hetkellä, jolloin hän olisi voinut käyttää puolustautumisoikeuksiaan, koska tunnetun kotipaikan puuttuessa määräystä ei ole annettu hänelle tiedoksi henkilökohtaisesti.
- 46 Tällaisessa tilanteessa tällaisen määräyksen adressaatilla ei suinkaan olisi käytettävissään määräyksen vastustamiseksi asetettua määräaikaa kokonaisuudessaan, vaan hän jäisi kokonaisuudessaan vaille tätä määräaikaa.

- 47 Näin ollen jäsenvaltioiden on varmistettava, että rikosoikeudellisessa menettelyssä syytetyillä tai epäillyillä henkilöillä, jotka pääasioissa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa saavat tiedoksiannon heitä vastaan esitetyistä syytteistä vasta lainvoimaisen tuomitsemispäätöksen täytäntöönpanovaiheessa, on edelleen mahdollisuus käyttää täysimääräisesti puolustautumisoikeuksiaan. Tätä varten heti, kun syytetty on tosiasiallisesti saanut tiedon häntä koskevasta rikosoikeudellisesta ratkaisusta, hänet on saatettava tilanteeseen, jossa hän olisi ollut, mikäli kyseinen ratkaisu olisi annettu hänelle tiedoksi henkilökohtaisesti, ja hänellä on erityisesti oltava käytettävissään määräyksen vastustamiseksi asetettu määräaika kokonaisuudessaan.
- 48 Kuten ennakkoratkaisua pyytäneet tuomioistuimet täsmentävät, on niin, että vaikka kansallisessa oikeudessa säädetään, että rangaistusmääräys tulee lainvoimaiseksi sen vastustamiseksi asetetun määräajan – joka alkaa siitä hetkestä, jolloin määräys annetaan tiedoksi kyseisen henkilön valtuuttamalle asiamiehelle – päättyessä, kansallisessa oikeudessa sallitaan myös se, että mainittu henkilö hakee menetetyn määräajan palauttamista ja saa kyseisen määräyksen vastustamiseksi tosiasiallisesti käytettäväkseen uuden samanmittaisen määräajan, joka alkaa siitä hetkestä, jolloin asianomainen henkilö on saanut tiedon määräyksestä.
- 49 Kansallisten tuomioistuinten on täten tulkittava kansallista oikeutta ja erityisesti menettelyä menetetyn määräajan palauttamiseksi ja tämän menettelyn käyttämiselle asetettuja edellytyksiä tavalla, joka vastaa direktiivin 2012/13 6 artiklassa asetettuja edellytyksiä.
- 50 Edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymyksiin on vastattava, että direktiivin 2012/13 2 artiklaa, 3 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä pääasioissa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan rikosoikeudellisessa menettelyssä syytetyn henkilön, joka ei asu tässä jäsenvaltiossa ja jolla ei ole siellä tai alkuperäjäsenvaltiossaan pysyvää kotipaikkaa, on nimettävä asiamies häntä koskevan rangaistusmääräyksen tiedoksiantoa varten ja jonka mukaan määräaika vastustaa tätä määräystä ennen sen täytäntöönpanokelpoiseksi tulemistä alkaa kulua kyseisen määräyksen tiedoksi antamisesta mainitulle asiamiehelle.
- 51 Direktiivin 2012/13 6 artikla edellyttää rangaistusmääräyksen täytäntöönpanossa kuitenkin, että heti, kun kyseessä oleva henkilö on tosiasiallisesti saanut tiedon tästä määräyksestä, hänet on saatettava tilanteeseen, jossa hän olisi ollut, mikäli kyseinen määräys olisi annettu hänelle tiedoksi henkilökohtaisesti, ja hänellä on erityisesti oltava käytettävissään määräyksen vastustamiseksi asetettu määräaika kokonaisuudessaan ja menetetty määräaika on tarvittaessa palautettava hänelle.
- 52 Kansallisten tuomioistuinten on varmistettava, että kansallista menettelyä menetetyn määräajan palauttamiseksi ja tämän menettelyn käyttämiselle asetettuja edellytyksiä sovelletaan edellä mainittuja edellytyksiä vastaavalla tavalla ja että tämä menettely täten mahdollistaa edellä mainitussa 6 artiklassa säädettyjen oikeuksien tehokkaan käyttämisen.

Oikeudenkäyntikulut

- 53 Pääasioiden asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

Tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 22.5.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/13/EU 2 artiklaa, 3 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä pääasioissa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan rikosoikeudellisessa menettelyssä syytetyn henkilön, joka ei asu tässä jäsenvaltiossa ja jolla ei ole siellä tai alkuperäjäsenvaltiossaan pysyvää kotipaikkaa, on nimettävä asiamies häntä koskevan rangaistusmääräyksen tiedoksiantoa varten ja jonka mukaan määräaika vastustaa tätä määräystä ennen sen täytäntöönpanokelpoiseksi tulemistä alkaa kulua kyseisen määräyksen tiedoksi antamisesta mainitulle asiamiehelle.

Direktiivin 2012/13 6 artikla edellyttää rangaistusmääräyksen täytäntöönpanossa kuitenkin, että heti, kun kyseessä oleva henkilö on tosiasiallisesti saanut tiedon tästä määräyksestä, hänet on saatettava tilanteeseen, jossa hän olisi ollut, mikäli kyseinen määräys olisi annettu hänelle tiedoksi henkilökohtaisesti, ja hänellä on erityisesti oltava käytettävissään määräyksen vastustamiseksi asetettu määräaika kokonaisuudessaan ja menetetty määräaika on tarvittaessa palautettava hänelle.

Kansallisten tuomioistuinten on varmistettava, että kansallista menettelyä menetetyn määräajan palauttamiseksi ja tämän menettelyn käyttämiselle asetettuja edellytyksiä sovelletaan edellä mainittuja edellytyksiä vastaavalla tavalla ja että tämä menettely täten mahdollistaa edellä mainitussa 6 artiklassa säädettyjen oikeuksien tehokkaan käyttämisen.

Allekirjoitukset